

De 'CanalCam Leiden'

Jong en oud oog in oog met stadsvissen



Na twaalf jaar vissenmonitoringsonderzoek met tien verschillende telmethodes kreeg projectleider Aaf Verkade in 2022 post-covid. Voorbij leek het intensieve onderzoek. Maar dankzij de nieuwste telmethode: de *livestream* onderwatercamera 'CanalCam Leiden', kan ze de voorbij zwemmende waterdieren toch blijven analyseren – en de fans kijken op mobiel, tablet en pc nu ook 24/7 mee!

Het doorzicht is een groot deel van de zomer verbluffend helder geweest. Een aangepast stuk bodem met lichtgekleurd grind en een witte plaat trespas doen veel minder modder opwervelen wanneer de vissen foerageren of elkaar achterna zitten. Het zicht is in principe zó goed dat geoefende waarnemers individuele vissen herkennen aan de lichaamsbouw, (geheelde) wonden en het gedrag. Elke dag plaatst Aaf een of meer educatieve natuurclips op YouTube en eens per week zet ze een compilatie van de best bekeken filmpjes op *OnderwaterinLeiden.nl*.



CanalCam.nl voldoet duidelijk aan de wensen van een jonger publiek, dat vaak meer tijd op een scherm doorbrengt dan langs de waterkant. Het Project Vissenmonitoring kon deze doelgroep nog niet eerder enthousiasmeren om dieper te leren kijken. Maar nu deze kijkers de bijna honderd filmpjes met



Twee zeelten (foto genomen met CanalCam)

De Vissenwerkgroep zocht sinds mei 2022 naar alternatieven om minder intensief toch data te kunnen blijven verzamelen. Een bezoek van de Utrechtse Visdeurbel-delegatie aan het visreservaat bracht Aaf op het idee om zo'n onderwatercamera op YouTube ook in een Leidse gracht uit te proberen. Dankzij een donatie van de stichting *Icke-Lemmens* en *Stichting Lucifer* kwam de *livestream* met onderwaterbeelden in Havenwijk-Zuid eind april 2025 binnen handbereik.

De installatie van deze 'CanalCam' resulteerde al vanaf dag één stadsgrachtbeelden om van te watertanden! Er volgden twee maanden van kinderziektes-oplossen, inclusief vertroebeling van het beeld door tientallen miljoenen watervlooien. Maar begin juni konden de eerste brasems en zeelten uit het Smoelenboek worden herkend.

Een waarneming die Aaf waarschijnlijk nooit snorkelend zou hebben kunnen doen, is hoe een rode Amerikaanse Rivierkreeft een Zeelt in zijn lip knijpt!

Ook zwom er in juni een rietvoorn met een keelgezwel rond, waarvan de schubben mooi om de zwelling heen lagen: aquari-anen (houders van een aquarium) gaven aan dat dit een goed teken is, omdat het dier er klaarblijkelijk al langer mee rondzwemt en nog prima kan eten (zie foto hiernaast).

één druk op de knop kunnen opvragen, groeit het besef dat er onder water voor de deur veel meer gebeurt dan ze denken! Vooral de clip van de ravage die een speedboot in de gracht veroorzaakt, blijkt een hit.

Er lieten zich tot op heden negentien soorten vissen, kreeften, krabben en watervogels zien op de camera. Een mooie bijvangst is dat er nog nooit zoveel beeldmateriaal is verzameld in zo weinig tijd. In de winter is het te koud en te voedselarm voor 'onze vissen' in de gracht. Daarom plaatsen we de CanalCam een paar maanden in het stadsgrachtenaquarium (o.a. met jonge zeelten) zodat er het komend half jaar toch nog aaibare stadswaterdieren te zien zijn voor de fans van de Leidse onderwaterwereld.



**Aaf Verkade, projectleider Onder water in Leiden.nl
KNNV en IVN, Leidse regio**